

PROČ NEMĚME VĚC DĚŠTĚ?

ĀĒtrtek, 11 srpen 2016

S imigrantskou vlnou vyplaval rozpor: Naše politické elity by rády, aby nám populace rostla, neb bez toho zhyne prášný penzijní systém, a soušná není schopna zapřemýšlet, proč je naše demografická křivka taková, jaká je. Trend mít málo dětí a mít je pozdě, by sám o sobě nebyl problémem, kdyby nášpatný nastavený penzijní systém nebyl závislý na trvalém růstu populace.

Prášný penzijní systém totiž je náco jako letadlo ve velkém a je mimo jakoukoli debatu, je jednoho dne se zhrou jako jakékoli jiné letadlo. Pokud tedy nepřijde odpovědná a odvážná vláda, která ho zásadně reformuje. Ale k samotné populaci. Myslet si, je demografickou křivku napravíme dovozem lidí z Afriky, je nejzřejmější a nejhoupější nápad, který má být politik vyslovit. Sociální systém to nejen nezachrání, ale naopak způsobí jeho bližší selhání. O ostatních děsivech nemluví. Chceme-li uvažovat o zachování rovnováhy a dokonce mírně stoupající populační křivky, musíme uvažovat o tom, jak odstranit obavy z rodičovství našich vlastních mladých lidí. Pro rodiny dnes mají málo dětí a mají je poměrně pozdě, má přímá, které lze vystopovat a lze je ovlivnit. Budeme-li opravdu chtít ovlivnit populační křivku a tím velikost náší populace, to první, nad čím by se politik měl zamyslet, je způsobuje nízkou porodnost a jak by to šlo změnit. Příčin je několik, ale pojďme se podívat na nejvážnější šnich: Nejohroženější sociální skupinou jsou u nás mladé rodiny s dětmi. Průměrnému mladému páru, který se rozhodne mít děti hrozí propad pod hranici chudoby. Založit rodinu znamená hned dvojí zásah - jednak přímé náklady na děti, které nejsou úplně malé, a jednak výpadek příjmu - způsobený tím, že jeden z rodičů přestane vydělávat. Sociální dávky to neřeší, jen zmírňují následky a ne vždy bez problémů. Některé se přitom přikládají, přičemž zadluží a ocitají se v obtížných a životních situacích. Mladí lidé navíc teprve budují své profesní postavy a nemají z něj typicky vysoké příjmy. Nedá se říct, že tohle je vina nějaké konkrétní vlády, z vlastní zkušenosti musím konstatovat, že ono založit rodinu přeméd rokem 89 nebylo o nic jasnější a v mnoha směrech - jako třeba možnost získání vlastního bydlení - to bylo naprosto bezvýhodné a zoufalé, tedy obtížnější, byť z jiných zdrojů. Odbory tolik bráněné tarifní tabulky (byť mohou mít jiná pojmenování) a budování striktních vertikálních struktur hierarchií jsou v tomto ohledu zřejměným zlem. Přetrvávají si zpravidla jen ve státním sektoru a velkých korporátech, ale ono to zas není tak málo zaměstnanců, kterých se týkají. Jsou vyloženě útokem na mladé lidi. Mzda musí vyjadřovat kvalitu, kvantitu a náročnost a odpovědnost práce, nikdy by neměla reflektovat věk, délku praxe, dosažené formální vzdělání. Rozumnými politickými nástroji (kterými nejsou sociální dávky) je možné zná z čeho rizik snižet. Nechci mo zabíhat do podrobností a zkusím jen několik viditelných drobných kroků: Jednoduchá věc je zkrátit pro malé děti základní sazby DPH. Je možné významně snížit daňové zatížení rodičů dětí do určitého věku.

Dalším silným motivem je obava ze ztráty osobní svobody. Mnoho věcí se zkomplikuje, nových tahů ubude a tak dále. Dovolena už nebude moci mít podobu dobrodružné cesty stopem přes Evropu. Je to zásah do přirozeného lidského sobectví. Nemyslím to pejorativně. Zdravé lidské sobectví je oprávněné a správné. Jenže většinou, kdo děti má, rychle přijde na to, že ztráta jedné hodnoty je vyvážená ziskem z jiné strany, a že ten zisk významně převažuje ztráty. Mít děti má i ze zcela sobeckého pohledu pozitivní náboj. Jenže, když se zažít do virtuálního prostoru budovaného médií, nemáte ten pocit. Pojmy jako rodina, tradiční rodina, velká rodina... jsou pravidelně vnímány spíše jako něco nemoderního zpozdilého, než jako v životě zásadního. Určitě máte zkušenost s mateřskou školou, která označuje za tradicionalistu, kterým opravdu nejsem, ale rodina je esenciální hodnota lidské civilizace. Základním stavebním kamenem společnosti je kompletní symetrická rodina: žena, muž a děti. Ideálně dodat a hezké a blízké vztahy s prarodiči a dalšími blízkými příbuznými. Pokud bychom za normu přijali zhroucení rodiny, znamená to, že přijímáme zhroucení společnosti. V mnoha případech je nejvážnější a nejsilnější důvodem pro odkládání potětí, je pro bezdětnost obava ze ztráty možnosti profesního sebeuplatnění. Což má souviset s důvodem sociálními, ale většinou stačí sama o sobě. Týká se především mladých žen - pokud má dotyčná nějakou profesní ambici, má být mateřství tím, co jí na dlouhou dobu, a v některých oborech definitivně, vyřadí. Jenže klíčem k tomu je zmíněná kompletní symetrická rodina: Muž, žena a děti, přičemž muž s ženou si symetricky domácnost a vzájemně se podporují v osobním a profesním růstu. Aby to bylo možné, je potřeba, aby oba měli možnost svého úvazku, tam kde to jde kombinovaného s homeoffice, zpravidla snáz se to dá tam, kde mají možnost samostatně plánovat pracovní dobu a vzájemně si vycházet vstříc. A tady politickými opatřeními lze udělat mnoho. Nejvíce je to kompletní program, ale několik velmi inspirací ano: Nahnat lidi do zaměstnání s pevnou pracovní dobou a rigidní profesní hierarchií, nejlépe hlídanou jak zaměstnavatelem, tak odbory, patřící k tomu nejhoršímu, co lze udělat. Stejně jako likvidace osvěty a jejich konverzi na zaměstnavatele. Chceme-li pokračovat v demografickém propadu, tohle je spolehlivá cesta. Pokud naopak chceme, aby mladí lidé děti měli, měli bychom podporovat své úvazky a homeoffice rodičů malých dětí, třeba formou nižšího odvodu. Zaměstnat rodiče s malým dítětem musí být pro zaměstnavatele atraktivní. (Nebo aspoň ve spolupráci s odbory nevymýšlet idiotské komplikace. Vlastně by se dalo rovnou napsat nevytváření žádné administrativní komplikace, do čeho zasáhne úřad, to pravidelně zabije.) Podporovat osvětu, které z principu snáz mohou koordinovat svůj pracovní a nepracovní čas, a jsou na samostatné řízení time managementu zvyklí. Přímá podpora znamená třeba - nižší odvody, nižší zdanění, prokrtání balastu v legislativě, který klade zbytečné a nesmyslné omezení, byť ta jsou pravidelně vysvětlována jako opatření ryze sociální. Neznačím vyřazení přeměření, sociální dávky ani dotace - ty nepomohou tak efektivně a cíleně. Takže, která vláda se do takové podpory mladých rodin pustí? TOMÁŠ HOUK